

از سفره خالی تا ناهنجاری های اجتماعی فقر چگونه جامعه را می بلعد؟

بررسی دلایل افزایش خط فقر در ۱۰ سال طبقه متوسط ایران در حال ناپدید شدن است

سالمندانی که برای تأمین هزینه دارو دستفروشی می کنند و کودکانی که در چهارراه ها کار می کنند تا سفره خانه شان خالی نماند. این تصویر تلخ، نه محصول یک بحران کوتاه مدت، بلکه نتیجه دهه ها تورم مزمن، رکود، کاهش ارزش پول ملی و سیاست های ناکارآمد اقتصادی است که فاصله طبقاتی را به شکل بی سابقه ای افزایش داده است.

◀ **اقتصاددان: سقوط در آمد ویی اعتمادی به آینده**

فریدون بهاری، اقتصاددان و استاد دانشگاه در این باره به «تعادل» می گوید: رشد ۱۲۰۰ درصدی خط فقر در یک دهه، علان نشان می دهد که سیاست های اقتصادی در کنترل تورم، افزایش تولید و حمایت از معیشت مردم شکست خورده اند. وقتی نرخ تورم در طول چند سال متوالی دورقمی می ماند و همزمان رشد دستمزدها حتی نصف آن هم نیست، طبیعی است که مردم فقیرتر می شوند. کاهش درآمد حقیقی مردم یعنی کاهش قدرت خرید و وقتی مصرف خنوار کاهش پیدا کند، اقتصاد به رکود می افتد و رکود خود دوباره به بیکاری بیشتر و فقر بیشتر منجر می شود. این یک چرخه معیوب است که متأسفانه ما در آن گرفتار شده ایم. او می افزاید: سقوط گسترده رانندگی خودرو، کاهش هزینه های درمان و آموزش، کاهش دستمزد و کاهش حقوق، همه اینها بیانگر شکست سیاست های دولت ها در کنترل تورم و کاهش فقر است. او می افزاید: فقر در ایران امروز، دیگر پدیده ای محدود به حاشیه نشین ها نیست. در گذشته، فقر در مناطق خاص می شود. کاهش بین رفتن این طبقه به معنای از بین رفتن توازن اجتماعی است. این جامعه شناس اظهار می دارد: ادامه این وضعیت به افزایش بی اعتمادی اجتماعی می انجامد. وقتی افراد احساس می کنند که تلاش و صداقتشان هیچ اثری ندارد و تنها راه پیشرفت، رانت یا تقلب است، ارزش های اخلاقی جامعه فرومی ریزد. در چنین فضایی، ناهنجاری های اجتماعی مانند سرقت، کلاهبرداری، رشوه خواری و حتی خودکشی رشد می کند. جامعه ای که در آن بخش زیادی از مردم زیر خط فقر زندگی می کنند، به تدریج به کاهش سرمایه اجتماعی و حتی اعتراضات خیابانی را داشته باشند.» بهاری اضافه می کند: راه حل فوری در چنین وضعیتی، فقط پرداخت یارانه نقدی یا

نگلی ماندگار |

آمارهای رسمی نشان می دهد خط فقر در ایران طی یک دهه بیش از ۱۲۰۰ درصد رشد کرده است؛ به گونه ای که درآمد یک کارگر ایرانی که در سال ۱۳۹۴ معادل ۵۰۰ دلار بود، در سال ۱۴۰۴ به کمتر از ۱۵۷ دلار سقوط کرده و جمعیت زیر خط فقر به بیش از ۲۵ میلیون نفر رسیده است. براساس گزارش مرکز پژوهش های مجلس، در پایان اسفند ۱۳۹۴ خط فقر برای یک خانوار چهار نفره در تهران ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان تعیین شد و این نرخ تا سال ۱۳۹۷ ثابت ماند. در اسفند همان سال با افزایش ۲۵ درصدی، خط فقر به حدود ۳ میلیون تومان رسید. در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۶ درصد از جمعیت کشور زیر خط فقر مطلق قرار داشتند که این رقم ناگهان به ۳۷ درصد افزایش یافت. پس از آن، در سال ۱۴۰۱ رکورد تازه ای در افزایش نرخ خط فقر ثبت شد. طبق آمار مرکز پژوهش های مجلس، خط فقر متوسط کشوری در پایان سال ۱۴۰۰ برای یک خانوار چهار نفره حدود ۴۵۵ میلیون تومان بود که تنها در کمتر از ۶ ماه به ۷۵۵ میلیون تومان رسید. باستانده همین داده های رسمی تا پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۲۵ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می کردند. گزارش بانک جهانی درباره اقتصاد ایران نشان می دهد که تنها در سال ۲۰۲۵ بیش از ۲۵ میلیون نفر به جمعیت فقر اضافه شده است. نسبت جمعیت زیر خط فقر با درآمد روزانه ۸۰۳ دلار از ۳۳.۲ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۳۵.۴ درصد در سال ۲۰۲۵ رسیده و پیش بینی می شود در سال ۲۰۲۶ با اضافه شدن حدود ۲ میلیون نفر دیگر، نرخ فقر به ۳۸ درصد برسد.

چهره نما یا فقر در جامعه

این اعداد و ارقام رسمی اما وقتی با واقعیت کف جامعه مقایسه می شوند چهره نمایان فقر را به تصویر می کشند. این روزها در کوچه و خیابان های شهر، نشانه های این فقر گسترده را می توان به روشنی دید. خانواده های که از پس اجاره بها نمی آیند، جوانانی که از دواچ صرف نظر کرده اند،

روی خط خبر

واکنش معاون وزیر بهداشت به اخبار «کرونا ی تیغی»

پرسش «یا آنفلوآنزا دچار تغییر سوش می شود؟» را مطرح می کنم و در پاسخ به این پرسش می گویم که نه تنها آنفلوآنزا بلکه هر ویروسی حتی سرماخوردگی ساده نیز به طور مرتب تغییر سوش می دهند. وی گفت: تغییر سوشی که شدت بیماری یعنی میزان بستری شدن در بیمارستان، بستری شدن در ICU و مرگومیر را افزایش دهد را در بررسی های خود با مورد غیر معمولی مواجه

سالانه بیش از ۵۰ هزار ایرانی بر اثر مصرف دخانیات می میرند

پس از تابید در ستاد کشوری، برای طی مراحل قانونی به هیات دولت و مجلس شورای اسلامی ارایه خواهد شد. رئیس دبیر خانه ستاد کشوری کنترل دخانیات افزایش مالیات بر محصولات دخانی را موثرترین راهکار برای کاهش مصرف دانست و اظهار کرد: ساختار فعلی مالیات بازدارندگی لازم را ندارد و باید متناسب با نرخ تورم و اهداف سلامت عمومی اصلاح شود. ولی زاده با اشاره به ممنوعیت فروش محصولات دخانی به افراد ۱۸ سال گفت: براساس قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، این تخلف جرم غیر قابل گذشت محسوب می شود. او از دانشگاه های علوم پزشکی خواست با تشکیل تیم های نظارتی استانی، این موضوع را با جدیت پیگیری کنند. وی با اشاره به گسترش فروش اینترنتی و تبلیغات پنهان سیگار گفت: فروش اینترنتی و استفاده از دستگاه های خودکار فروش سیگار کاملاً غیر قانونی

توافقنامه حج تمتع ۱۴۰۵ میان ایران و عربستان امضا شد

تسهیل امور اجرایی، خدماتی و رفاهی، درباره راهکار های ارتقای کیفیت خدمت رسانی به زائران بیت الله الحرام گفت وگو کردند. رشیدیان در این نشست، خدمت به زائران خانه خدا را توفیقی مشترک میان دست اندرکاران دو کشور دانست و بر لزوم برنامه ریزی منظم، شفاف و هماهنگ برای برگزاری حج تمتع سال آینده تأکید کرد. وزیر حج و

زباله سوزی و لاستیک سوزی؛ منابع پنهان اما موثر آلودگی در اهواز

بیش از ۸۲ روز با کیفیت هوا در وضعیت ناسالم و بسیار ناسالم روبه رو بوده است؛ در حالی که در مدت مشابه سال گذشته، این رقم حدود ۲۰ روز بود. این افزایش چشمگیر نگرانی های جدی درباره سلامت شهروندان و عملکرد نهادهای مسوول را به دنبال داشته است. دبیر کارگروه اضطرار آلودگی هوا استان خوزستان، عوامل متعددی از جمله آتش سوزی های کشاورزی، شرایط جوی ناساعداد، منابع داخلی آلاینده، حمل و نقل، صنعت و زیادهาสوزی های پراکنده را به عنوان منابع اصلی و ثانویه این بحران عنوان کرد. اشرفی گفت: باتوجه به استانداردهای

مدیر کل حفاظت محیط زیست خوزستان با هشدار نسبت به بحران آلودگی هوادر اهواز و دیگر شهرهای استان، زباله سوزی و لاستیک سوزی را از منابع قابل کنترل اما فاجعه بار آلودگی دانست و خواستار برخورد جدی مدیریت شهری با متخلفان، محمدجواد اشرفی در خصوص وضعیت آلودگی هوا در استان اظهار داشت: در روزهای اخیر، استان خوزستان، به ویژه شهر اهواز و شهرستان های دشت آزادگان و سوسنگرد، با وضعیت بحرانی آلودگی هوا مواجه شده است. براساس گزارش های رسمی، تنها در هشت ماهه اول سال جاری، شهر اهواز

خبر روز

ثبت تصویری جدید از تلما؛ ماده یوز آسیایی در توران

محیط بانان پارک ملی توران موفق به ثبت تصویری از ماده یوز آسیایی معروف به تلمابه همراه تولمش شدند. در یکی از تازه ترین مشاهدات حیات وحش ایران، محیط بانان ذخیره گاه زیست کره توران، حسین عجم و ابوالفضل دستجری، موفق به ثبت تصویری کم نظیر از یک یوز ماده به همراه تولمش شدند. کارشناسان طرح حفاظت از یوز یلنگ آسیایی اعلام کردند، این مشاهده، دومین زاداوری ثبت شده از تلما و نخستین حضور تصویری او پس از سه سال است. آنها این رخداد را نشانه ای از تلاوم زادآوری طبیعی در جمعیت یوز یلنگ آسیایی توران می دانند. تلما، یکی از ماده یوزهای شناخته شده منطقه و از نسل نخست زادآوری یوز معروف تلخاب است. ذخیره گاه زیست کره توران در استان سمنان، بزرگترین زیستگاه یوز یلنگ آسیایی در ایران است و باتلاش محیط بانان و کارشناسان پروژه یوز، موارد متعددی از زادآوری طبیعی این گونه در خطر انقراض به ثبت رسیده است.

پرونده های طلاق اقتصادی رشد چشمگیری داشته است. کارشناسان اجتماعی هشدار می دهند که این روند ادامه یابد، شکاف طبقاتی به درامی غیر قابل عبور تبدیل می شود.

◀ **آینده ای تگران کننده در صورت تداوم روند فعلی**

ارشادی می افزاید: اگر رشد فقر با همین شتاب ادامه یابد، در دهه آینده بخش بزرگی از جمعیت ایران ممکن است به زیر خط فقر مطلق سقوط کنند. کارشناسان اقتصادی معتقدند که با نرخ تورم بالای ۴۰ درصد و رشد اقتصادی کمتر از ۲ درصد، عملاً امکان کاهش فقر وجود ندارد. حتی اگر دولت ها هر سال حداقل دستمزد را افزایش دهند، اثر تورم آن را از بین می برد. او در پایان هشدار می دهد: افزایش ۱۲۰۰ درصدی خط فقر در یک دهه، تنها یک عدد اقتصادی نیست؛ زنگ خطری است برای جامعه ای که پایه هایش بر عدالت اجتماعی و امید به آینده استوار است. وقتی بیش از ۲۵ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می کنند، دیگر فقر یک مساله فردی نیست، یک بحران ملی است. اگر سیاست های اقتصادی و اجتماعی اصلاح نشود، جامعه ایران با پیامدهایی روبه رو خواهد شد که جبران آن نه هاها زمان می برد. فقر فقط نداشتن پول نیست، نداشتن امید برای آینده است. جامعه ای که امیدش را از دست بدهد، دیگر چیزی برای دست دادن ندارد.

◀ **فقر و ناهنجاری های اجتماعی؛ پیوندی ناگسستنی**

این فعال مدنی در مورد تاثیر افزایش فقر در بالا رفتن ناهنجاری های اجتماعی می گوید: افزایش فقر در جامعه، نه تنها شاخص های اقتصادی را تضعیف می کند بلکه به صورت مستقیم و غیرمستقیم، شاخص های اجتماعی را هم تخریب می کند. آمارهای غیررسمی نشان می دهد که در پنج سال اخیر، میزان سرقت های خرد بیش از دو برابر شده و

رویداد

وقتی هوش مصنوعی به کمک معلولان می آید

کشور در گفت وگو با ایرنا درباره اقدامات «کار گروه ملی دسترس پذیری فضای مجازی برای معلولان» اظهار کرد: هدف از تشکیل این کار گروه، استفاده از فضای مجازی و دیجیتال برای دسترس پذیری بیشتر برای معلولان است. وی ادامه داد: هوش مصنوعی و تکنولوژی های جدید برای دسترس پذیری باید مورد استفاده قرار گیرد. فضای مجازی می تواند برای نابینایان و ناشنویان، کاربردی شود. باید در این زمینه بررسی های بیشتری صورت بگیرد تا زندگی معلولان، بهتر و راحت تر شود. به گفته رضایی فر، تاکنون ۴۲ درصد دستگاه های دولتی اقدام به دسترس پذیری برای درگاه های الکترونیکی خود کرده اند؛ اما هنوز راه زیادی تا جامع شدن این خدمات باقی مانده است.

اهم اقدامات انجام گرفته در حوزه هوش مصنوعی

رئیس دبیرخانه ستاد هماهنگی و پیگیری مناسب سازی کشور درباره مهم ترین اقدامات در حوزه بهره گیری از هوش مصنوعی برای افراد دارای معلولیت گفت: طی دو سال اخیر، دسترسی نابینایان به درگاه های الکترونیک دولتی مورد توجه قرار گرفته است و در این زمینه فقط روی دستگاه های دولتی تمرکز شده و دستگاه های دولتی براساس ۱۲ ویژگی استاندارد مانند بزرگ کردن فونت، ایجاد کانتراست، حذف انیمیشن، افزایش فاصله خطوط، حذف تصاویر از صفحه، ایجاد مارکر و تبدیل متن به صوت، درگاه های الکترونیک خود را برای معلولان دسترس پذیر کردند.

رضایی فر افزود: به طور مثال ایجاد مارکر باعث می شود که فرد کم بینا بهتر بتواند فونت را ببیند؛ البته ممکن است اقدامات دسترس پذیر کردن درگاه های الکترونیکی برای معلولان، ایرادهایی داشته باشند؛ وی با تأکید بر اینکه ظرفیت هوش مصنوعی در توانمندسازی معلولان باید شناسایی شود، افزود: افراد دارای معلولیت، کارشناس شناسایی این ظرفیت ها هستند؛ مثلاً هیچ کس مانند یک نابینا نمی تواند نیازهایش را تشخیص دهد و گروه های دانش بنیان داخلی نیز می توانند این خواسته ها و نیازها را با تکنولوژی های نوین برآورده کنند.

ثبت اجتماعی راه خطر انرازد وقتی مردم احساس کنند چیزی برای از دست دادن ندارند، هر تصمیم جمعی می تواند با واکنش های غیر قابل پیش بینی روبه رو شود. امنیت اجتماعی وابسته به حداقلی از رفاه است و اگر این حداقل از بین برود، جامعه دیگر آرام نخواهد ماند.

فقر، کرامت انسان را می گیرد

تیمینه ارشادی، فعال مدنی نیز در این باره به «تعادل» می گوید: مادر مناطق حاشیه ای تهران، کرج و شهرهای جنوبی کشور، با خانواده هایی مواجهیم که حتی توان خرید نان ندارند. مادری که روزها چیزی نمی خورد تا فرزندانش بتوانند ناهار بخورند. یا پدرانی که به خاطر بدهی اجاره خانه از خانواده جدا شده اند. فقر در ایران امروز دیگر فقط کم پولی نیست، بلکه به معنای از دست دادن کرامت انسانی است. او با اشاره به رشد قیمت ها و سقوط ارزش پول می افزاید: در ده سال گذشته، هیچ گروهی مثل فقرا تورم را احساس نکرده اند. قیمت اجاره، مواد غذایی، پوشاک و دارو هم بالا می رود، اما دستمزد کارگران شاید سالی یکبار افزایش می یابد. نتیجه این است که بخش بزرگی از مردم در چرخه ای از فقر و بدهی گرفتار شده اند و بسیاری دیگر هم به کارهای موقت و غیررسمی روی آورده اند. وقتی شغل ثابت نباشد، هیچ خانواده ای نمی تواند آینده ای برای فرزندانش بسازد. این فعال مدنی همچنین از تأثیر مستقیم فقر بر

هوش مصنوعی و فناوری های نوین در دنیای امروز مرزهای توانایی را جابه جا کرده اند و میلیون ها فرد دارای معلولیت با کمک ابزارهای هوشمند، گام هایی تازه به سوی استقلال، ارتباط موثر و مشارکت اجتماعی برمی دارند. هوش مصنوعی در سال های اخیر به ابزاری توانمند برای ارتقای کیفیت زندگی افراد دارای معلولیت تبدیل شده است و این فناوری می تواند شکاف های موجود در زیرساخت های فیزیکی و اجتماعی را تا حد زیادی جبران کند. ابزارهایی مانند مترجم زبان اشاره، زیرنویس زنده و برنامه های تشخیص گفتار، امکان برقراری ارتباط موثرتر تر را برای ناشنویان فراهم کرده اند. همچنین، اپلیکیشن هایی که محیط اطراف را برای نابینایان توصیف می کنند، به آنها کمک می کند تا با اطمینان بیشتری در فضاهای عمومی حرکت کنند. ازسوی دیگر، هوش مصنوعی می تواند نقش مهمی در سیاست گذاری و برنامه ریزی برای جامعه معلولان ایفا کند. تحلیل داده های کلان درباره نیازها، چالش ها و الگوهای رفتاری افراد دارای معلولیت، به نهادهای دولتی و سازمان های حمایتی کمک می کند تا خدمات موثرتری طراحی کنند. به این ترتیب، هوش مصنوعی نه تنها در سطح فردی بلکه در سطح کلان نیز می تواند به تحقق عدالت اجتماعی و دسترسی برابر برای همه شهروندان کمک کند. به آورها نشان می دهد بیش از ۹ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر در ایران با در جات مختلفی از معلولیت زندگی می کنند و هوش مصنوعی با ابزارهایی نوین از جمله مترجم زبان اشاره، پروتزهای هوشمند و دستیارهای گفتاری، افق تازه ای برای استقلال و مشارکت اجتماعی آنان گشوده است.

کاربردهای هوش مصنوعی برای توانمندسازی معلولان

کاربردهای هوش مصنوعی برای توانمندسازی افراد دارای معلولیت متفاوت است؛ به طور مثال در بخش شنوایی، سامانه های زیرنویس زنده و مترجم زبان اشاره به ناشنویان کمک می کنند تا ارتباط آسان تری برقرار کنند. برای نابینایان نیز برنامه هایی مانند Seeing AI از طریق دوربین تلفن همراه، محیط اطراف و متن ها را

جهان با صدای هوش مصنوعی می بیند

جرارد کوین، گزارشگر ویژه پیشین سازمان ملل در حوزه حقوق افراد دارای معلولیت در گفتاراش خود می نویسد: سیستم های مبتنی بر هوش مصنوعی می توانند فرصت های تازه ای برای مشارکت اجتماعی معلولان ایجاد کنند؛ از بهبود حرکت و مسیر یابی گرفته تا گسترش استقلال فردی. نرم افزارهای تشخیص صدا، ردیابی چشم، آواتارهای زبان اشاره و سیستم های توصیف خودکار تصویر، امروزه برای نابینایان و ناشنویان تحولی بزرگ ایجاد کرده اند. ابزارهایی مانند تبدیل گفتار به متن و زیرنویس خودکار با تلفن های همراه، مهز به دستیار هوشمند را بطنابط دیجیتال را برای همه ممکن ساخته اند.

گام های کوچک در مسیر بزرگ

سیدمحمدامین قاضیمری، دبیر شورای عالی فضای مجازی می گوید: سرمایه گذاری هایی برای توسعه دستیارهای هوشمند در حال انجام است تا عدالت در دسترسی معلولان به فضای مجازی افزایش یابد. ازسوی دیگر رئیس دبیرخانه ستاد مناسب سازی کشور از تشکیل «کار گروه ملی دسترس پذیری فضای مجازی برای معلولان» خبر می دهد؛ کار گروهی که به تازگی تشکیل شده است. غلامرضا رضایی فر، رئیس دبیرخانه ستاد هماهنگی و پیگیری مناسب سازی